

Dufková, Kristýna

Závěr

In: Dufková, Kristýna. *Olší, Nusperg, Růžodol : názvy dřevin v sídelních jménech českých zemí*. Vydání první Brno: Masarykova univerzita, 2021, pp. 265-266

ISBN 978-80-210-9963-0 (brožováno); ISBN 978-80-210-9964-7 (online ; pdf)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/144501>

Access Date: 07. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

6 ZÁVĚR

V této práci jsem se pokusila shromáždit česká, moravská a slezská oikonyma, jejichž etymony jsou či byly názvy dřevin. Místní jména, excerpovaná z publikací *Místní jména v Čechách* a *Místní jména na Moravě a ve Slezsku*, jsem pak uspořádala do skupin vymezených na základě fylogenetických vztahů mezi dřevinami, jejichž názvy figurovaly jako motivanty pro daná jména. Proto se v této práci vyskytuje 31 hesel, ačkoli názvů dřevin, které se staly motivanty pro oikonyma, bylo nalezeno více.

Vytyčila jsem si širší záběr, než by se z pohledu onomastika mohlo zdát vhodné. Do svého soupisu jsem zařadila místní jména, jež jsou jak deapelativy, tak i deproprie, tedy jak místní jména vzniklá z apelativ (buk – Buk), tak místní jména, která byla motivována jiným jménem, často pomístním (Jilemnice), příp. označením skupiny obyvatel (Habrovany). Primární pro mne bylo posoudit, zda z některého z potenciálních výkladů původu daného jména je možné usuzovat na okolní porost.

Obce, jejichž jména jsem takto získala, jsem lokalizovala a jejich polohu zanesla do map, a to opět s ohledem na fylogenetický vztah mezi jednotlivými dřevinami, jejichž názvy zde figurovaly jako etymony. V některých případech se mi jevílo jako přínosné komparovat lokality obcí s lokalitou výskytu dřeviny – tak bylo možné např. poukázat na možné dřívější lokality výskytu silně ohroženého tisu červeného, příp. lze tímto způsobem vysvětlit motivaci místního jména Klečaty. V jiných případech se ukázalo podstatným získaná data posuzovat s ohledem na české jazykové kontinuum. Na mapě jsem tak zaznamenala např. lokality obcí, jejichž jméno se odlišuje od očekávané hláskové podoby (Svíbice vs. Svídnice, Habrová vs. Hrabová, Jasenice vs. Jesenice, Líšná vs. Lešná), příp. distribuce lipí vs. lipina (Lipí vs. Lipina).

Zařadila jsem rovněž několik kapitol, v nichž v podstatě tvrdím, že místní jména navrhovanými názvy dřevin motivována nejsou, či téměř nejsou (Kručinka, Réva vinná a loza, Růže a patrně i Ořešák). Komparací průměrné nadmořské výšky poloh obcí se stanovišti dřevin se neprokázalo nic specifického, nadmořská výška obcí odpovídá nadmořské výšce stanovišť jednotlivých druhů a/nebo rodů dřevin.

Na stránkách této práce reviduji to, co je uvedeno v mé disertační práci. Jednak zde termín dendronymum (podkapitola 2.2.3) používám ve shodě s českou onomastickou terminologií, jednak po opětovném přezkoumání vybraných oikonym upřesňuji jednotlivá hesla.

Soupisem těchto místních jmen, jejich rozčleněním k jednotlivým heslům a lokalizací jejich nositelů bych ráda napomohla výzkumníkům, kteří těchto dat mohou využít. Z toho důvodu jsou mapy, které jsem vytvořila, veřejně dostupné online. Data z map (názvy, data prvních zmínek, pozice i dodatečné informace) lze stáhnout ve formátu .kml a lze je dále používat.

V této práci jsem zachytila pouze nepatrnou část tématu, kterému by se slušelo věnovat soustředěněji a hlouběji. Nasnadě je komparace sebraného materiálu s materiálem celého slovanského jazykového kontinua, jak jsem naznačila v kapitole 5.6 Dub a jak apeluje Šimunović,¹ nabízí se také komparace českého a německého osidlování, a to v souvislosti s pojmenováním obcí podle národních stromů.²

Vlastních jmen nelze využívat jen jako materiálové základny pro podporu výkladu vývoje jazyka a dialektů, příp. ke sledování faktorů mimojazykových. Důležitější je podle mého názoru to, co jména vypovídají o nás samotných a o tom, jak vidíme sami sebe a ‚ty druhé‘. Vlastní jména snad právě proto, že se v určitých ohledech vymykají systému, jsou zvláštní, neobvyklá, výjimečná.

A tak snad nyní, když se zadíváme do dálky, všimneme si nejen zvláštností georeliéfu, pohoří, lesů a říček, ale také lidských sídel a obydlí. Možná pochopíme, že nepatříme jen na krajinné prostředí, které člověk vytvářel a stále vytváří. Vnímáme též lidskou schopnost abstrakce, kategorizace, uvědomujeme si identitu místa i sebe samých. A svou minulost.

Olší, Nusperg, Růžodol

1 Šimunović 2005, s. 21.

2 Z tohoto hlediska si můžeme povšimnout zejména jednotlivých nadmořských výšek poloh obcí, které nesou jména odvozená od názvů lípa a dub (v přílohách s názvy Seznam obcí abecedně a Soubory obcí v grafech). Především nadmořské výšky některých „dubových“ obcí se zdají být v tomto ohledu vypovídající (v komparaci s nadmořskou výškou lokalit, na nichž se stromy duby vyskytují). Velmi zajímavé by také bylo zkoumání vztahu německého vs. českého pojmenování daného místa s ohledem na estetiku, jak upozorňuji v podkapitole Lípa.